

УДК 316.6:316.776.33:316.62

Малєєва Наталія Сергіївна

аспірантка лабораторії соціальної психології особистості
Інституту соціальної та політичної психології НАПН України
e-mail: Maleeva_@i.ua
ORCID 0000–0001–5745–7819

ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

У статті проаналізовано поняття залежності від соціальних мереж як виду кіберадикції. Визначено соціально-психологічні передумови формування захопленості комунікативними мережами. З'ясовано основні форми прояву соціально-мережевої залежності. Запропоновано розгорнуту систему чинників залежності від соціальних мереж, як обставин, сприятливих для виникнення мережевої залежності. Зроблено висновок про те, що залежність від соціальних мереж може стати причиною негативних наслідків для особистості, але у той же час сприяти більш свідомому та творчому конструюванню її життя.

Ключові слова: соціальні мережі, Інтернет-залежність, соціально-мережева залежність, комунікативні практики, нетикет, адиктивна поведінка.

Постановка наукової проблеми. Соціальні Інтернет-мережі та похідні від них сервіси за невеликий проміжок часу стали одними з найпопулярніших засобів взаємодії. Молодь все частіше надає перевагу соціально-комунікативним сервісам всесвітньої мережі. Доступність, анонімність, відсутність часових та просторових обмежень, необмеженість у виборі мовних засобів сприяють збільшенню кількості Інтернет-користувачів. Окрім великого спектру можливостей та свобод існує також певний негативний вплив, крайнім проявом якого є проблема надмірної захопленості соціальними мережами як однією з форм патологічного використання Інтернету.

Проблема Інтернет-залежності як явища висвітлена у працях таких науковців, як А. Голдберг, Д. Грінфілд, Дж. Грохот, Р. Роджерс, Дж. Сулер, К. Янг. Зокрема гендерні особливості досліджували Г. Вілдер, Р. Вільямс, С. Макі, С. Фаренга, особистісну ідентичність схильних до кіберзалежності вивчала Х. І. Турецька, специфіку життєвого планування та Інтернет-залежної молоді висвітлювала В. В. Посохова, фізичні прояви Інтернет-залежності розглядали С. Вигонський, М. Орзак, Н. В. Чудова, особливості ігрової залежності вивчали В. В. Зайцев, О. В. Литвиненко, С. І. Степанова, серед вітчизняних вчених це О. Є. Поліванова, С. Г. Яновська, особливості залежності від соціальних мереж як виду Інтернет-адикції досліджували М. Гріфітс, М. Шоттон, К. Янг.

Мета статті: розглянути поняття кіберзалежності та проаналізувати особливості, сутність та чинники залежності від соціальних мереж як соціально-психологічного феномену.

Таким чином, для розкриття сутності та особливостей залежності від соціальних Інтернет-мереж як однієї з форм патологічного використання Інтернету нами були визначені наступні **завдання**:

Здійснити теоретичний аналіз поняття Інтернет-залежності.

Дослідити зміст, передумови формування, форми прояву та критерії діагностики залежності від соціальних Інтернет-мереж.

Сформулювати систему чинників залежності від соціальних мереж.

Термін «Інтернет-залежність» (кіберадикція, Інтернет-адикція, віртуальна адикція, нетаголізм) є поняттям, що визначає різноманітні порушення поведінки та самоконтролю особистості, пов'язані з використанням Інтернету. Для визначення нових форм нехімічних (поведінкових) адикцій, пов'язаних з новітніми технологіями, М. Гріффітс (M. Griffiths) у 1995 р. запропонував термін «технологічні залежності» [13].

Американські дослідники К. Янг (K. Young) та психіатр А. Голдберг (Ivan Goldberg) вважаються родоначальниками психологічного вивчення залежності від Інтернету. А. Голдбергом у 1995 р. був уперше запропонований термін «Інтернет-залежність», під яким він розумів патологічне використання комп'ютеру (PCU — pathological computer use), що зумовлює згубний вплив на побутову, соціальну, навчальну, професійну, сімейну, фінансову або психологічну сфери діяльності людини [12].

Одним з найбільш популярних сучасних комунікативних середовищ Інтернету є соціальні мережі, що привертають увагу користувачів доступністю та зручністю різноманітних комунікативних сервісів. На думку М. Семенова [7], на сьогоднішній день із 100 найпопулярніших сайтів у світі 20 — це класичні соціальні мережі. Популярністю користуються також тематичні мережі, які активно розвиваються та включають в себе велику кількість спільнот, кожна з яких утворюється на тематичному контенті та спілкуванні.

Вибір тієї чи іншої мережі здійснюється мешканцями кіберпростору в залежності від того, які потреби вона задовольняє. Це можуть бути *потреби соціального характеру*: спілкування, самореалізація, економія часу тощо. За допомогою соціальних мереж, зокрема, через можливість анонімних соціальних взаємодій задовольняються також *приховані потреби*, які не прослідковуються в реальному житті, а проявляються у мріях та фантазіях. Цей соціальний ресурс забезпечує їх втілення через можливість анонімних соціальних взаємодій, за допомогою яких можна створювати нові образи власного «Я», подолати почуття самотності, невпевненості у собі [9]. Варто лише написати оригінальну цитату або показати декілька нових фотографій, щоб одразу побачити захоплені коментарі, завести цікаве знайомство. При мінімальних витратах зусиль можна відчутти себе гарною, потрібною, не самотньою людиною.

Однак це є підміною реального на віртуальне, яке дає лише відчуття задоволення потреб та не може замінити реальне життя. Мешканці соціальних мереж впадають у так звану «Facebook-депресію», суть якої полягає у появі депресії від контактів у комунікативній мережі або, навпаки, від їхньої відсутності. Тобто чим більше часу молоді люди проводять у

Facebook, тим гірший їхній настрій і ставлення до свого життя. Таким чином, чим більше часу користувачі витрачають на мережеве спілкування, тим складніше їм жити реальним життям. В Україні це явище могло б називатися депресією від «Вконтакте», «Однокласників», «Мого світу» тощо. Суть його полягає в тому, що користувачі зазвичай викладають тільки ту інформацію про себе, яка виставляє їх у вигідному світлі, в результаті чого створюється враження, що у друзів та знайомих життя більш насичене та яскраве, ніж у тебе, фігура, машина або відпочинок кращий, одяг дорожчий тощо [4].

Захопленість мережевим спілкуванням пояснюється явищами психологічного та соціального характеру. Так, К. Янг у своїх дослідженнях з'ясувала, що Інтернет-незалежні мешканці кіберпростору користуються тими аспектами мережі, що дозволяють їм збирати інформацію та підтримувати раніше встановлені знайомства (перегляд новин, тематичні групи та товариства, функція пошуку друзів та спільних знайомих, обмін повідомленнями та коментарями тощо), а залежні користувачі обирають ті аспекти, які дозволяють їм зустрічатися, обмінюватися ідеями з новими людьми в віртуальному просторі (сервіси знайомств, онлайн-ігри, участь у зустрічах членів груп за інтересами тощо). Більшість кіберзалежних надають перевагу сервісам, пов'язаним зі спілкуванням, що дозволяє їм постійно залишатися на зв'язку, отримувати підтримку від інших користувачів [14].

Соціальна підтримка користувачів мереж здійснюється не лише через співчуття та розуміння, а через відчуття приналежності до певної соціальної групи, культури кіберпростору. Одним з наслідків комунікативного дефіциту у сучасному суспільстві, зумовленого ростом психологічної роз'єднаності в умовах технічно орієнтованого середовища, є почуття самотності, відчуженості, психологічної ізоляції. Соціальні мережі допомагають заповнити порожнечу, яка утворилася, відчути себе потрібним, важливим. Причетність до спільноти віртуального світу дає незахищеній особистості таке необхідне їй відчуття «Ми» [1; 2; 9; 10; 14].

Мережеве спілкування великої кількості людей, з їхніми повсякденними справами, наприклад, повідомлення про цікаві для невеликих груп події або взаємні побажання гарного дня або привітання зі святами, формує певні вимоги щодо певних традицій, культури спілкування, правил та стилю поведінки у мережі, етикету, який має назву ще «нетикет» (netiquette) [5]. Так, на формування змісту, послуг та ресурсів мережі впливають перш за все людські цінності. Суттєву роль відіграє повага до національних культур, адже у спілкуванні беруть участь представники різних країн.

Поведінка в онлайн-світі вимагає дотримання певних правил та законів, які мають місце також в реальному житті. Користувачі можуть активно впливати на роботу мережі, вносити свої пропозиції щодо її оптимізації, однак практично у всіх спільнотах вимагають спершу ознайомитися з правилами і висловити згоду на їх дотримання. Однак час від часу можуть виникати певні порушення нетикету, які супроводжуються образами, наклепами, переходом на особистості тощо. Всі ці особливості визначають специфіку мережевої комунікації, формують новий стиль сприйняття та

мислення, передачі інформації, а гнучкі норми та правила Інтернет-етикету викликають у користувача відчуття причетності до спільноти соціальних мереж, що сприяє розвитку узалежненої поведінки [3].

З часом через надмірне спілкування у соціальних мережах можуть поступово втрачатися звичні комунікативні навички, необхідні для реального спілкування, збіднюється словниковий запас, виникають труднощі з адекватною оцінкою емоційного стану співбесідників та свого власного. В процесі розгортання комунікативних практик у соціальних мережах виникає певне переплетення віртуального та реального світів, в результаті чого реальні повсякденні комунікативні практики набувають певних рис Інтернет-комунікації [9].

Основними формами прояву соціально-мережевої залежності є поступова втрата значущості спілкування та взаємодії між людьми в реальному житті, занедбання зовнішнього вигляду, збайдужіння до навчання чи професійної діяльності тощо. Мережева залежність може стати причиною серйозних проблем у навчанні, особистому житті, родині, адже завжди легше сховатися від проблем у віртуальному світі, зокрема, з чужою фотографією та ім'ям, ніж витратити сили та час на живе спілкування, саморозвиток, досягнення реальних результатів у роботі чи навчанні. З такої точки зору актуальним є визначення мережевої залежності К. Берда: «Людина може вважатися залежною, коли її психологічний стан, що включає розумовий та емоційний, а також її взаємодія у сфері навчання, роботи або особистого життя, погіршуються через надмірне використання Інтернету» [11, с. 378].

Крім того, чим більше користувач перебуває у мережі, тим більше відчувається в ній упевнено, розкуто. З часом у нього можуть почати проявлятися приховані емоції, страхи, бажання, агресія, навіть переслідування, шантаж, грубість, нетерпимість, поширення інформації особистого або інтимного характеру на свою сторінку тощо. Такий стан Дж. Сулер називає «ефектом розторможування». Він може мати «токсичний» характер, що пов'язано з дослідженням особистістю негативної сторони Інтернету, до якої вона не має відношення в реальному житті: сцени насильства або порнографії, в результаті перегляду яких проявляються такі емоції, як агресія, ненависть, грубість тощо. З іншого боку, «розторможування» може бути позитивним у разі проявлення користувачем прихованих емоцій, почуттів, страхів або бажань, а також в цілому спрямоване на особистісний ріст, самовдосконалення, самопізнання [8].

Як ми вже зазначали, проблема узалежненості починається тоді, коли прагнення втекти від реальності починає домінувати у свідомості, стає головною ідеєю, метою. Суть адиктивної поведінки полягає у прагненні покращити свій настрій, отримати задоволення, що дає ілюзію безпеки, відновлення рівноваги у буденному житті. Зміна свого психічного стану часто супроводжується інтенсивними емоціями, новими ідеями, бажаннями, цілями. Оскільки віртуальне спілкування характеризується підвищеною емоційною насиченістю у порівнянні зі звичайними соціальними контактами, між співбесідниками можуть виникати близькі стосунки, що переходять у взаємну приязнь, дружбу або навіть «віртуальний роман» [9].

В результаті технічної доступності, анонімності, відсутності жорстких регламентів поведінки та фізичної непередставленості партнерів по комунікації втрачає своє значення цілий ряд бар'єрів спілкування, обумовлених статтю, віком, соціальним статусом, зовнішньою привабливістю, комунікативною компетентністю тощо. Розвитку узалежненої поведінки у мережах сприяє також можливість компенсувати свої недоліки та негативну інформацію про свою особистість, демонструвати лише кращі сторони, наприклад, виклавши свої найкращі фотографії, набравши велику кількість «друзів», «лайків», коментарів, репостів тощо. Процес спілкування та перебування у комунікативних мережах настільки захоплює людину, що починає керувати її життям [1; 2].

Найважливішим критерієм діагностики кіберзалежності на сьогодні є ступінь впливу на життя та діяльність адикта, а також кількість часу, проведеного у віртуальному світі. Час, що витрачається на пошук друзів, спілкування, перегляд фото та відеоматеріалів про життя, роботу та дозвілля знайомих, колишніх однокласників та однокурсників перевищує витрату часу на виконання навчальної діяльності або робочих зобов'язань, хоча власне спілкування, опосередковане такого роду сервісами, не можна вважати повноцінною комунікацією. В даному випадку можна говорити про зловживання Інтернетом, що пов'язано зі слабким самоконтролем, несформованою волею, тощо [1; 2; 6; 9].

Як зауважує В. В. Посохова, такі риси особистості, як несамостійність, неготовність брати на себе відповідальність за своє життя та приймати важливі рішення, невміння відмовляти іншим, невпевненість у собі та у власних силах, розгубленість тощо, є свідченням пасивної життєвої позиції та незрілості особистості, яка бажає втекти від проблем, знайти підтримку ззовні. Люди з такими рисами характеру, особливо молодь, є більш схильними до різних видів залежності, шкідливих звичок, психологічної залежності від інших людей, залежності від їжі та кіберзалежності тощо [6].

Безперервна включеність у потік інформації, подій та діалогів сприяє збільшенню часу, проведеного за спілкуванням із ледве знайними або щойно добавленими співрозмовниками, родичами, а часто й зовсім незнайними людьми, які мають статус «друзів». За таких умов виникає інформаційне та емоційне перевантаження, пов'язане з інтенсивною комунікацією. Необхідним стає вміння адаптуватися до нових умов, швидко включатися у величезний масив постійно змінюваної інформації, яку неможливо перевірити, та легко піддатися обману. Зростають можливості комунікативної містифікації практик, тобто ігрового спілкування від імені вигаданого персонажу, що означає якісно нижчий рівень комунікації.

На основі аналізу досліджень кіберзалежності ми виокремили соціальні, психологічні та соціально-психологічні чинники залежності від соціальних мереж як виду Інтернет-залежності, як обставини, сприятливі для виникнення мережевої залежності.

До *соціальних чинників* мережевої залежності належать характеристики соціальної ситуації навколишнього середовища, які полягають у стрімкому інформаційно-технологічному розвитку, інформатизації суспільства,

комунікативному характері соціальної реальності та появи електронної комунікації (К. Янг, А. Голдберг).

До психологічних чинників мережевої залежності належать індивідуальні особливості залежних від соціальних мереж — невпевненість у собі та заведення нових соціальних контактів, інтровертованість (Е. В. Губенко), схильність до агресивного спілкування (В. В. Посохова), тривожність (Дж. Волам, К. Мітчел). Такі особи характеризуються низькою самооцінкою (А. Єгорова, Н. Кузнецова), чутливістю, абстрактністю мислення, настороженістю (К. Янг). Також внутрішнім чинником є ставлення до соціальних мереж як до середовища довіри, де можливо вільно почуватися, створювати про себе бажане враження, бути тим, ким хочеться, де можна знайти близьку людину або того, хто тебе зрозуміє та кому можна довіряти (А. Є. Жичкіна, Х. І. Турецька, М. В. Яворський, К. Янг).

Соціально-психологічними чинниками є розширення меж спілкування особистості, а саме легкість знаходження друзів та однодумців, емоційно близьких людей, задоволення потреби в приналежності до соціальної групи та її визнанні, а також можливість утекти від реальності (А. Є. Жичкіна, К. Янг), характеристики взаємодії з інформаційно-комунікативним засобом, як об'єктом залежності, а саме з комп'ютером, планшетом, мобільним телефоном тощо (формування партнерських стосунків із ним) (М. Шоттон) та соціально-психологічні особливості комунікативного середовища (можливість постійно залишатись «на зв'язку», анонімність, відкритість та швидкість комунікації, широка можливість пошуку нових «друзів», необмежений доступ до інформації, відсутність чітких правил поведінки тощо) (Ю. О. Бабаєва, О. Є. Войсунський, Е. В. Губенко, А. Є. Жичкіна, В. В. Посохова, О. В. Сміслова). Ці характеристики сприяють тому, що в мережевому середовищі виникає можливість для реалізації різноманітних уявлень та фантазій зі зворотним зв'язком, а також можливість створювати нові образи «Я» (В. А. Буровий, А. Є. Жичкіна, Х. І. Турецька).

Висновки. Отже, залежність від соціальних мереж стає розповсюдженою проблемою серед користувачів Інтернет-простору. Спроби задовольнити свої реальні потреби за допомогою віртуальних засобів комунікації дають відчуття задоволеності на деякий час, але з часом надмірне занурення у соціально-мережеву реальність сприяє появі депресивних станів, інформаційному та емоційному перевантаженню, зниженню ефективності комунікації, яка і в реальності набуває віртуальних рис. Мережева залежність може стати причиною серйозних негативних наслідків для особистості, пов'язаних, зокрема, зі станом здоров'я, самооцінкою, професійним становленням, стосунками з родиною та друзями, знеціненням своїх досягнень. Однак у той же час вона може сприяти кращому самопізнанню, розкриттю творчого потенціалу та самовираженню, позбавленню від страхів, комплексів та стереотипів, розширенню світогляду, розвитку власних можливостей та креативності, появі близьких друзів та знайомих, що сприяє більш свідомому та творчому конструюванню життя особистості.

Перспектива подальшого дослідження. Соціальні мережі змінюються, наповнюються новим змістом, спектр послуг та онлайн-сервісів, які за-

хоплюють увагу користувачів у мережах, постійно розширюється. В сучасних умовах інформаційно-технічного розвитку вивчення комунікативних мереж не лише як об'єкта залежності, а як потенціалу для розвитку та творчої життєдіяльності особистості є особливо актуальним напрямком для подальшого вивчення.

Список використаних джерел і літератури

1. Белинская Е. П. Пространство, населенное Другими [Електронний ресурс] / Е. П. Белинская, А. Е. Жичкина. — Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/989154/>.
2. Войскунский А. Е. Феномен зависимости от Интернета // Гуманитарные исследование в Интернете / под ред. А. Е. Войскунского — М., 2000. — С. 100–131.
3. Кулик Є. Культура віртуального спілкування / Є. Кулик, О. Бартош; ДЗ «Держ. б-ка України для юнацтва». — К., 2010. — 65 с.
4. Олійник А. Facebook може викликати депресію [Електронний ресурс] / А. Олійник. — Режим доступу: <http://studway.com.ua/facebook-depresiya/>.
5. Онищенко О. С. Соціальні мережі як чинник розвитку громадянського суспільства : [монографія] / Онищенко О. С., Горовий В. М., Попик В. І. ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — К., 2013. — 220 с.
6. Посохова В. В. Інтернет-середовище і формування гендерної ідентичності в процесі життєвого планування [Електронний ресурс] / В. В. Посохова. — Режим доступу: <http://politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=6&n=41&c=822>.
7. Семенов Н. Все о социальных сетях. Влияние на человека. Проблема социальных сетей [Електронний ресурс] / Н. Семенов. — Режим доступу: <http://www.seonews.ru/columns/vse-o-sotsialnyih-setyah-i-vliyanie-na-cheloveka-ka-problema-sotsialnyih-setey/>.
8. Сулер Дж. Эффект растормаживания в сети [Електронний ресурс] / Дж. Сулер. — Режим доступу: <http://ru-cyberpsy.blogspot.com/2012/08/blog-post.html>.
9. Церковний А. Аспекти формування Інтернет-залежності [Електронний ресурс] / А. Церковний. — Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=6&n=31&c=495>.
10. Юрьева Л. Н. Компьютерная зависимость: формирование, диагностика, коррекция и профилактика : монография / Л. Н. Юрьева, Т. Ю. Больбот. — Днепропетровск : Пороги, 2006. — 195 с.
11. Beard K. W. Modification in the proposed diagnostic criteria for Internet addiction / K. W. Beard, E. M. Wolf. — *Cyberpsychol Behav*, 2001. — P. 377–383.
12. Goldberg I. Internet Addictive Disorder [Electronic resource] / I. Goldberg. — Available from: <http://www.psychom.net/iasg.html>.
13. Griffiths M. D. Internet addiction: does it really exist? [Electronic resource] / M. D. Griffiths. — Available from: http://www.academia.edu/780572/Griffiths_M._D._1998_.Internet_addiction_Does_it_really_exist_In_J._Gackenbach_Ed._Psychology_and_the_Internet_Intrapersonal_Interpersonal_and_Transpersonal_Applications_pp._61-75_New_York_Academic_Press.
14. Young K. S. The Relationship Between Depression and Internet Addiction [Electronic resource] / K. S. Young, R. C. Rodgers — Available from: <http://netaddiction.com/articles/cyberpsychology.pdf>.

References

1. Belynskaia E. P. Prostranstvo, naselennoe Druhymy [Elektronnyi resurs] / E. P. Belynskaia, A. E. Zhychkyna. — Rezhym dostupu: <http://www.twirpx.com/file/989154/>.
2. Voiskunskiy A. E. Fenomen zavysymosty ot Ynterneta // Humanitarnye yssledovanye v Ynternete // pod. red. A. E. Voiskunskoho — M., 2000. — S. 100–131.
3. Kulyk Ye. Kultura virtualnoho spilkuvannia / Ye. Kulyk, O. Bartosh.; DZ «Derzh. b-ka Ukrainy dlia yunatstva». — K., 2010. — 65 s.

4. Oliynyk A. Facebook mozhe vyklykaly depresiyyu [Elektronnyy resurs] / A. Oliynyk. — Rezhym dostupu: <http://studway.com.ua/facebook-depresiyya/>.
5. Onyshchenko O. S. Sotsialni merezhi yak chynnyk rozvytku hromadianskoho suspilstva : [monohrafiia] / Onyshchenko O. S., Horovyi V. M., Popyk V. I.; NAN Ukrainy, Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho. — K., 2013. — 220 s.
6. Posokhova V. V. Internet-seredovysheche i formuvannia hendernoï identychnosti v protsesi zhyttievoho planuvannia [Elektronnyy resurs] / V. V. Posokhova. — Rezhym dostupu: <http://politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=6&n=41&c=822>.
7. Semenov N. Vse o sotsyalnykh setiakh. Vliyanye na cheloveka. Problema sotsyalnykh setei [Elektronnyy resurs] / N. Semenov. — Rezhym dostupu: <http://www.seonews.ru/columns/vse-o-sotsialnykh-setyah-i-vliyanye-na-cheloveka-problema-sotsialnykh-setey/>.
8. Suler Dzh. Effekt rastormazhyvaniya v sety [Elektronnyy resurs] / Dzh. Suler. — Rezhym dostupu: <http://ru-cyberpsy.blogspot.com/2012/08/blog-post.html>.
9. Tserkovnyi A. Aspekty formuvannia Internet-zalezhnosti [Elektronnyy resurs] / A. Tserkovnyi. — Rezhym dostupu: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=6&n=31&c=495>.
10. Iureva L. N. Kompiuternaia zavysymost: formyrovanye, dyahnostyka, korrektsiia y profylaktyka: monohrafiia / L. N. Yureva, T. Yu. Bolbot. — Dnepropetrovsk: Porohy, 2006. — 195 s.
11. Beard K. W. Modification in the proposed diagnostic criteria for Internet addiction / K. W. Beard, E. M. Wolf. — *Cyberpsychol Behav*, 2001. — P. 377–383.
12. Goldberg I. Internet Addictive Disorder [Electronic resource] / I. Goldberg. — Available from: <http://www.psychom.net/iasg.html>.
13. Griffiths M. D. Internet addiction: does it really exist? [Electronic resource] / M. D. Griffiths. — Available from: http://www.academia.edu/780572/Griffiths_M._D._1998_.Internet_addiction_Does_it_really_exist_In_J._Gackenbach_Ed._Psychology_and_the_Internet_Intrapersonal_Interpersonal_and_Transpersonal_Applications_pp._61-75._New_York_Academic_Press.
14. Young K. S. The Relationship Between Depression and Internet Addiction [Electronic resource] / K. S. Young, R. C. Rodgers — Available from: <http://netaddiction.com/articles/cyberpsychology.pdf>.

Малеєва Наталія Сергєєвна

аспірантка лабораторії соціальної психології особистості

Інституту соціальної і політичної психології НАПН України

ЗАВИСИМОСТЬ ОТ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ КАК СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ ФЕНОМЕН

Резюме

В статье проанализировано понятие зависимости от социальных сетей как вида киберрадикации. Определены социально-психологические предпосылки формирования увлеченности коммуникативными сетями. Выяснены основные формы проявления социально-сетевой зависимости. Предложена развернутая система факторов зависимости от социальных сетей, как обстоятельств, способствующих появлению сетевой зависимости. Сделан вывод о том, что зависимость от социальных сетей может стать причиной негативных последствий для личности, но в то же время может способствовать более сознательному и творческому конструированию ее жизни.

Ключевые слова: социальные сети, Интернет-зависимость, социально-сетевая зависимость, коммуникативные практики, нетикет, аддиктивное поведение.

Malieieva N. S.

graduate student of Laboratory of Social Psychology of Personality
of Social and Political Psychology of NAPS Ukraine

SOCIAL NETWORKS DEPENDENCE AS A SOCIO-PSYCHOLOGICAL PHENOMENON

Abstract

The article notes that the modern technological progress leads to the changes in the ways of interacting in society. The concept of dependence on social networks as the most affordable and convenient modern option of communication was considered. The main forms of dependence on social networks were found. They include the loss of importance of communication in the real life, the ignoring of appearance not to mention the indifference to education or professional activity. The dependence from social networks is the consequence of the desire to communicate with a great number of known and unknown people with the help of Internet and is manifested in the personality's separation from the reality, irritability upon the absence of access to the Internet, increase of the amount of time dedicated to communication with friends online, and not in the reality, non execution of family and professional duties.

The system of factors of dependence on social networks which promotes an addiction has been proposed. Social, psychological and social-psychological factors were identified. A serious consequence which negatively affects the person who is dependent on social networks was concluded. The consequences are reflected in the health, self-concept, professional development, relationships with the family and friends. At the same time it may be the path to self-discovery, disclosure of creativity, self-expression, self-empowerment disclosure, which has positive impact on the quality of life.

Key words: social networks, Internet addiction, social networking dependence, communicative practices, netiquette, addictive behavior.

Стаття надійшла до редакції 2.09.2015